

Hvad er en myte?

Danmarkshistorien er fyldt med myter om historiske emner, personer eller fænomener. Det er alt fra fortællingerne om, at vikingerne havde horn i deres hjelme, at Dannebrog faldt ned fra himlen under et slag i Estland i 1219, at krigen 1864 gav anledning til dannelsen af det moderne Danmark, og at kong Christian 10. i 1920 efter genforeningen red over den gamle grænse ved Kongeåen og ind i Slesvig på en hvidkalket hest.

Sådanne historiske myter er med til at skabe og vedligeholde vores fællesskab, vores nationale identitet og forestillingen om en fælles oprindelse. På den anden side kan myterne også bruges til at tjene bestemte formål og skabe fjendebilleder. Derfor er det vigtigt at være klar over, hvornår der er tale om en historisk myte og finde ud af, hvorfor den er opstået.

Men hvad er en myte?

Ofte bliver myte forvekslet med et rygte, men myter er ikke bare et rygte. Slår man op i *Ordbog over det Danske Sprog*, kan man se, at ordet kommer fra græsk *mythos*, og det bruges blandt andet om et gudesagn. Men det er ikke ordets eneste betydning, det kan også være en (u)opdigtet fortælling.

Myten er netop formet som en fortælling, og ligesom fortællingen handler myten om nogle mennesker, der vil noget med hinanden. Myten har ofte et hændelsesforløb med en begyndelse, en midte og en slutning. Myten har et forløb over tid og i rum, og der sker altid et eller andet undervejs, som ændrer tingene. Og så har myten en slutning. Nogen dør, nogen hævnnes, nogen straffes, eller nogen finder hinanden. Alle de træk har myten - og alle de træk har fortællingen.

Hvordan skal vi så forstå myter?

En myte skal ikke tages bogstavelig, og alligevel skal den tages alvorlig. Når en myte - eller fortælling - er blevet fortalt mange gange, kan den få status som næsten sand, også selv om almindelig fornuft siger, at det jo ikke kan passe. Men myten er ikke bare løgn. Den er også sand. Den er begge dele. Vi fortæller ikke myter for at underholde, eller for at fordrive tiden, vi fortæller myter for at forklare verden, og for at give råd om, hvordan vi skal leve. Myten forklarer og giver mening om det, som er vigtigt for mennesker – den er en slags guide. Den siger noget om menneskets natur, forklarer menneskets afmagt. Myter forklarer ting, vi har svært ved at forstå.

Myter kan f.eks. fortælle om, hvor vi stammer fra og hvorfor vi gør, som vi gør. Myterne giver et svar på det uforklarlige. På den måde har myter meget tilfælles med det, der f.eks. står i bibelen. Myten rummer en forklaring på verden.

Hvad bruger en historiker myter til?

En historiker vil gerne gennem arbejdet med kilder vise, hvad der er forkert, og hvad der er sandt. Historikeren ser myterne som et udstillingsvindue, der viser hvordan folk tænkte og forestillede sig verden på en given tid. Men samtidig kan myten også indeholde en kerne af noget, der er sandt.

Historikerne vil derfor forsøge at afdække, hvordan myten opstod, hvem der har brugt den og med hvilket sigte - og med hvilket resultat.

Der verserer mange legender og historiske myter om Odense

Det er ofte sejlivede myter, der bare nægter at dø. Nogle af disse fortællinger handler om fjerne tider, som man ikke har historiske kilder til.

Det fortælles f.eks., at guden Odin og hans kone Frigg engang var på rejse i Midgård og flyv tværs over Fyn. Da de nåede til landskabet, hvor Odense ligger i dag udbrød Frigg begejstret udbød: "Odin-se"! Så er det sikkert en oldgammel fortælling om, hvordan Odense fik sit navn. Myten er ikke sand, men den er heller ikke helt falsk. I dag mener vi, at navnet består af to dele, og at oprindelsen er Odins-vi, og da et vi er et gammelt ord for en helligdom, er Odense altså det sted, hvor der lå en helligdom til guden Odin. Odense har således fået sit navn i den hedenske

tid, og navnet tyder på, at der i denne periode muligvis har været et centrum for dyrkelsen af Odin i byen.

Og der er andre hedenske myter knyttet til Odense. Allerede Saxo fortæller i sin store danmarkshistorie fra slutningen af 1100-tallet, at vikingekongen Palnatoke af Harald Blåtand blev tvunget til at skyde et æble af hovedet på sin søn (en historie, der også optræder i Wilhelm Tell-sagnet omkring 450 år senere), og da vidste han godt, at han rent historisk var på gyngende grund. Men han skrev den historie, han havde hørt, og som han syntes hørte med til Danmarks historie.

